

Repülőgéppel és GPS-szel a vadvirág nyomában

Tartós szegfűre 400 millió forint

Kipusztulás fenyegeti a kizárólag Magyarországon élő növénykülönlegességet, a tartós szegfűt. A nemzeti kincsnek számító, a legmagasabb védelmi kategóriába tartozó növényunikum megmentésére összefogott a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság, a szegedi fűvészkert – és az Európai Unió, mely mintegy négyszázmillió forinttal támogatja a programot.

Az egész világon kizárólag Magyarországon található meg a tartós szegfű. Ma már csak alig pár ezer tő él belőle, egyes Duna-Tisza közti, homokbuckás területeken.

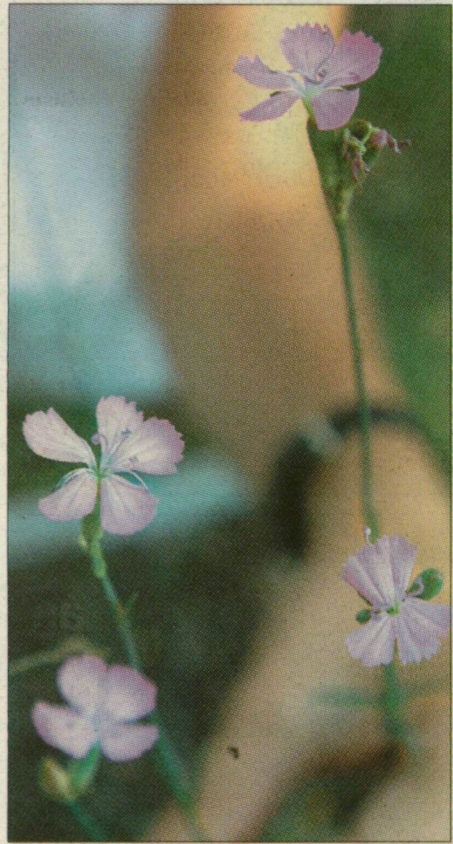
Ásotthalmon is virágzik

Csongrád megyében, Ásotthalom közelében is előfordul, egy nyáras-borókás természetvédelmi területen – körülbelül százhatvan töről tudnak. A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság öt éves projektet dolgozott ki a páratlan ritkaság megmentésére. A költségvetés több, mint négyszázmillió forint; hetvenöt százalékát az Európai Unió LIFE Nature elnevezésű természetvédelmi forrása biztosítja – mondja Mile Orsolya, a tartósszegfű-védelmi program vezetője. A munkában nagy szerepet vállalt a Szegedi Tudományegyetem fűvészkertje is: három év alatt tizenötezer, eredeti termőhelyen gyűjtött magból nevelnek szaporodóképes növényt, s telepítik vissza őket.

Az első telepítés idén össze már meg is történik, kísérleti jelleggel – és a kiültetés a tapasztalatok figyelembe vételével többször egymás után folyik tovább.

Szaporítják, kutatják

A fűvészkert már mintegy évtizede foglalkozik védett növények szaporításával kutatásával. Így kapcsolódtunk a programba – ismerteti az előzményeket Mihalik Erzsébet, a



Így néz ki a tartós szegfű Fotó: Karnok Csaba

TANÖSVÉNY

Az öt éves program keretében tanösvény is épül a nemzeti park tartós szegfűs területén. Az ide látogatók tanulmányozhatják majd, hogyan is néz ki ez a nevezetes, csak nálunk élő növény, s milyen az az élőhely, az a táj, amit igényel, és amelyhez hasonló – ezek szerint, hisz tartós szegfű másutt nem él – nincs a világon.

botanikus kert vezetője, az SZTE növényzeti tanszékének igazgatója. A kutatás mindenre kiterjed, a tartósszegfű-állomány genetikai vizsgálatától a élőhelyei szemben támasztott, különleges igényig.

Mindeközben a növény eredeti élőhelyein is folyik a munka. A nemzeti parkosok GPS és speciális térinformatikai szoftverek, illetve repülőgépes légi fotók segítségével minden tartósszegfű-élőhelyet föltérképeznek, minden tövet „lelőnek”. Hisz csak akkor lehet megvédeni a növényt, ha tudjuk, hol van. Az egyik termőhelyen korábban nyolcezer tő élt, most azonban csak háromezeret találtak belőle; igaz, ez a szám csak az épp virágzó egyedekre vonatkozik.

A huszonnegyedik órában

– Viszont egy másik területen, ahol korábban pár száz töről tudtunk, a csúcstechnika igénybevételével kiderült, hogy több, mint négyezer tő él – ismerteti a legújabb adatokat a programvezető.

Legnagyobb veszélyt a mesterséges tájtalakítások – például a feketefenyővel, akáccal történő beültetés –, és az invazív növények (főleg a selyemkóró) térhódítása jelenti a tartós szegfű számára, s e kettő összehatása: az élőhelyvesztés. Az egykori tartósszegfű-élőhelyeken tehát kitermelik az egyébként is tájidegen fekete-fenyveseket, akácokat, és helyükre őshonos, a területre jellemző szürke- és fehérnyár kerül. Az újonnan kialakított, nyárfaligetekkel szabdalta, változatos tisztások sora összeköti majd a jelenlegi, egymástól elszigetelt, s mind aprózódóbb, jelentéktelenebb tartósszegfű-élőhelyeket. Ez rendkívül fontos: ha egy helyen elkezd ritkulni az állomány, más-honnan pótlódhat, és a genetikai állomány is szélesedik. Összefüggő tartós szegfűs területek jönnek létre – a huszonnegyedik órában.

F. CS.

Göncz Árpád, Eszenyi Enikő, Pindroch Csaba is a vendégházban aludt

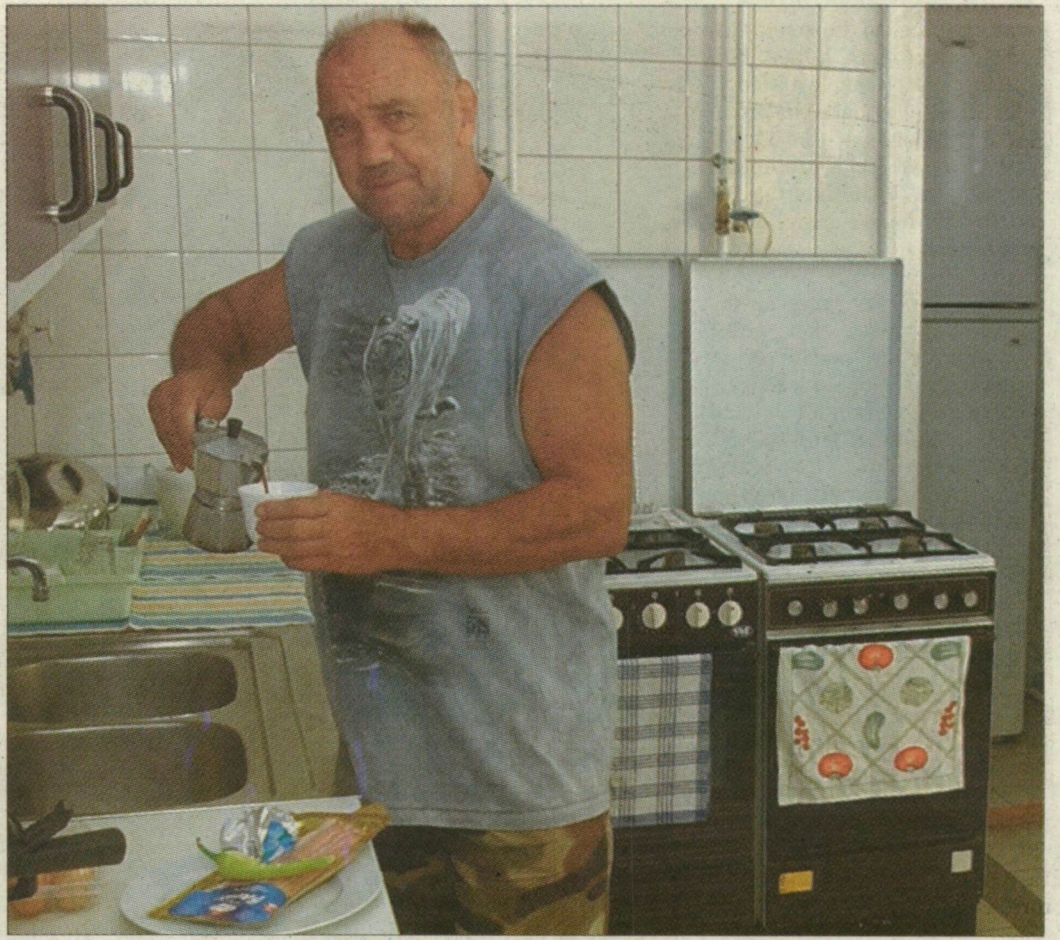
Koncz Gábor, a jó „feleség”

Két vendégházat tart fenn a szegedi önkormányzat, az egyikben tegnap Koncz Gáborral találkoztunk. A város vendégül látta már Eszenyi Enikőt, Nádas Györgyöt, Jordán Tamást. A legrangosabb látogató Göncz Árpád volt.

Koncz Gábor kávét főz, közben a reggeli nyomait pakolja el maga után. Nem filmrészlet, hanem életkép a szegedi önkormányzat egyik vendégházából. A Furdó utcai épületben jelenleg a színész és Pál Tamás karmester lakik, de megszállt már itt Pindroch Csaba, Verebes Linda, Eszenyi Enikő, Radó Denise, Nádas György, Gergely Róbert, sőt Göncz Árpád is. A hétszobás, 70-es években épült, inkább patinás mint kényelmes házban állítólag Kádár János is többször aludt. Most a város vendégei laktak benne 1-2 napig, hétig.

– Sosem megyek szállodába, ilyen helyeken szeretek megszállni, mint ez. Imádom a rendet. Itt bennem, és körülöttem is rend van. Láthatják, jó „feleség” vagyok, ellátom magam: az előbb éppen lágy tojást főztem – mondta Koncz Gábor, aki az Újszegedi Szabadtéri Színpadon A Zördög című darabban lép fel. A művész egyetlen panasa, hogy unatkozik. Mindennap hatkor kel, ha otthon van, a saját birtokán lovagol, horgászik, vadászik. Szegeden ugyan elsétált a Tiszához, és kipróbálta az úszóházakat is, de mint mondta: nem szeret tétlenkedni.

Körbenéztünk az épületben, ahol egy kivételével minden szoba kétágyas, közös a konyha, a nappali, és egy fürdőre két szoba jut. A gondnok, Csorbáné Marika lelkesen mesélt: olyan emberekkel találkozhat itt, akikkel különben sosem ismerkedne meg. A Szerelem boldondulásig című darab műv-



Vendég a háznál: Koncz Gábor önkiszolgál

Fotó: Segesvári Csaba

szével – többek között Gergely Róberttel, Nádas Györggyel – két éve annyira összebarátkozott, hogy a színészek a Szabadtéri Játékok fellépőit is, ha a szervezők ezt kérik. Ha van szabad szoba, a város alkalmanként kiadja azokat. De a szállás

A ház majdnem mindig lakott, csupán az év eleje számít holt-

időnek, egyébként a testvérvárosok delegációi és az ide érkező színészek, művészek lakják. Időnként „befogadják” a Szegedi Szabadtéri Játékok fellépőit is, ha a szervezők ezt kérik. Ha van szabad szoba, a város alkalmanként kiadja azokat. De a szállás

csak a hivatalos vendégeknek ingyenes.

A Furdó utcától néhány tíz méterre, a Pillich Kálmán utcában áll az önkormányzat másik vendégháza, amely nemrég beázott, ezért éppen felújítják. Ez az épület sokkal modernebb. Konditerem, szalonna, sarokkád, bőr ülógarnitúra kényeztetni a vendégeket. Mind az öt szoba kétágyas, az egyiket gyerekeknek alakították ki. Itt minden szobához külön fürdőszoba jár. Ebben lakott például Jordán Tamás, Fehér Anna, Csonka András és Cambridge polgármestere, Robert Dryden.

G. ZS.

KIT IDE, KIT ODA

Szabó Sándor önkormányzati kabinetfőnök arra a kérdésre, hogy mitől függ, kit hol szállásolnak el, így válaszolt: a modernebb házat elsősorban rangos külföldi vendégeknek, illetve olyan gazdasági vezetőknek tartják fent, akiket a színvonalas vendéglátással is igyekeznek arra ösztönözni: Szegeden fektessék be a pénzüket.

Szeptember közepéig marad a Rejtett szépségek kiállítás – Női talkshow a nőkről

Házasságkötés – revolverrel

A zongora- és festőtehetség Gyertyánffy Berta élete kalandosan alakult. Nákó Kálmán gróf fegyvert fogott a papra, hogy feleségül vehesse. Portréja a Móra-múzeum Rejtett szépségek kiállításán látható, amit két héttel meghosszabbítottak, szeptember közepéig még láthatjuk.

Gyertyánffy Berta, a későbbi Nákó grófné örmény származású család sarja. A keleties vonásokat hordozó szépség igazi művészlélek volt, zenélt és festett. Korán szerelmi csalódás érte, amit csak hosszú hónapok múltán hevert ki. Később a vajdasági Nagybacska egy bálon ismerkedett meg Nákó Kálmánnal, akibe azonnal beleszeretett. Kölcsönösen fellángolt a vonalom, a fiú családja azonban rangban nem tartotta méltónak a lányt. Az idősebb Nákó gróf mindent el is követett annak érdekében, hogy a fiatalok szakítsanak. Az ifjú gróf viszont kitartott élete szerelme mellett, sőt elhatározta, hogy titokban házasságkötést tesz, hogy ezzel kész tények elé állítsa a családját. A nemes ifjú revolverrel kényszerítette a helyi papot, hogy adja ki az esküvőhöz szükséges nyilatkozatot. A dokumentum megszületett, Kálmán az esperesre zárta az ajtót, majd lóhátra ült, hogy Tolvádon oltár elé vezesse Bertát. Mire a felbőszült atya tudomást szerzett a cselről, ad-

digra már későn érkezett, a frigy megkötött.

A fiatal pár Pesten, mai Gresham-palota helyén rendezte be a Nákó-rezidenciát,



Friedrich von Amerling megfestette a tehetséges tanítványt Fotó: Karnok Csaba

ahol rendszeresen szerveztek estélyeket. Olyan híres kiválóságok tettek náluk tiszteletüket, mint Liszt Ferenc vagy Richard Wagner. Elismerően nyilatkozott a grófné zongorajátékáról. Festőművészetét pedig Friedrich von Amerling, a híres osztrák festőművész csiszolta, aki 1855-ben meg is örökölte tanítványa portréját. Nákó grófné jótékony célokra is szívesen kamatoztatta a tehetségét. Amellett, hogy pénzt adományozott, például az éhínség sújtotta horvát nép megsegítésére a Nemzeti Színházban makói cigányzenészekkel együtt koncertezett. Karácsonykor szegénygyerekek számára készített ajándécsomagokat. Nem véletlen, hogy a szerettett asszony 1882-es halála után a szomorú férj kórházat alapított a tiszteletére Nagyszentmiklóson, amely immár több mint százhusz éve működik.

DOMBAI TÜNDE

NŐK A NŐKRŐL

A múzeumi talkshow-sorozat folytatódik: augusztus 13-án este Szetey András, lapunk főszerkesztője beszélget ismert szegedi nőekkel a nőkről. A Szépművészeti Múzeum gyűjteményéből Szegeden vendégeskedő Rejtett szépségek tárlat nyitva tartását két héttel meghosszabbították, szeptember 16-áig látható a Móra-múzeumban.

SZABADTÉRI JÁTÉKOK
SZEGED



Augusztus 9., 10., 11., 12.

JEGYÉRTÉKESÍTÉS:
SZEGED Atrium, Kárász u. 9., T.: 62/541-205, ORSZÁGOSAN az Ibusz irodákban

A Szegedi Szabadtéri Jatekok a Budapesti Operettszínház és a Vereingte Bühnen Wien közös produkciójában.

www.SZEGEDISZABADTERI.hu